

Tilapäisen valiokunnan asettaminen

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 25.03.2024 § 102

Valmistelija hallintolakimies Viivi Haanpää

Keskustan valtuustoryhmä jätti aluevaltuuston kokouksessa 18.3.2024 aloitteen (liitteenä). Aloitteen ovat allekirjoittaneet: Pasi Kannianen, Timo Pärkkä, Anneli Palosaari, Anja Törmä, Kai-Eerik Känsälä, Tapio Pajunpää, Toni Korkiala, Antti Saari, Ari Huuki, Risto Koljonen, Tapani Hankaniemi, Tapio Peltokangas, Maija-Liisa Pulkkinen, Reetta Hjelm, Tuija Leivo-Rintakorpi, Marja Tiala, Jussi Torppa, Ulla-Riitta Harju, Mauri Lahti, Sakari Ruisaho, Reino Herlevi, Amelie Granvik, Emma Haapasaari, Mika Lintilä, Jaana Puumala, Pia Leinonen ja Tiina Isotalus.

Aloitteessa todetaan seuraavasti: ”Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten Keskustan aluevaltuustoryhmä katsoo ja on päättänyt kokouksessaan 22.2.2024, että Sari Innanen ei nauti Keskustan ryhmän luottamusta aluehallituksen puheenjohtajan tehtävässään. Innasen toiminnasta aluehallituksen puheenjohtajana on ollut ryhmän näkemyksen mukaan haittaa hyvinvointialueen tehokkaan toiminnan jatkuvuudelle ja hänen toimintansa helmikuun 2024 aikana on ollut Keskustan aluevaltuustoryhmän linjausten vastaista. Siksi ryhmä katsoo, että Innanen ei voi jatkaa aluehallituksen puheenjohtajan tehtävässä vaarantamatta hyvinvointialueen päätöksentekoa ja taloustilanteesta johtuvien toimenpiteiden toteutumista.”

Aloitteessa kerrotun perusteella aloitteessa esitetään, että aluevaltuusto asettaa tilapäisen valiokunnan selvittämään,

- nauttiiko aluehallituksen puheenjohtajisto valtuuston luottamusta
- mikä on mahdollisen luottamuksen menettämisen peruste ja
- mitä seuraamuksia mahdollinen luottamuksen menettäminen aiheuttaa.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021, hyvinvointialuelaki) 39 §:n 2 momentin mukaan aluevaltuusto voi erottaa puheenjohtajansa ja varapuheenjohtajansa sekä valitsemiensä toimielinten puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kesken toimikauden, jos joku heistä ei nauti aluevaltuuston luottamusta. Erottamispäätös koskee puheenjohtajistoa kokonaisuudessaan.

Puheenjohtajistolla on toimielimen työskentelyssä merkittävä asema ja säännöksellä pyritään turvaamaan toimielinten tehokasta työskentelyä ja korostamaan puheenjohtajan vastuuta (HE 241/2020 vp, s. 554).

Kuntaliiton tulkinta kuntalain vastaavasta säännöksestä on se, että puheenjohtajiston erottamispäätös tarkoittaa puheenjohtajiston erottamista toimielimestä. Toimielimeen valitaan uudet jäsenet erotettujen puheenjohtajistoon kuuluneiden tilalle. Myös puheenjohtajistoon kuulunut voi tulla valituksi uudelleen jäseneksi. Tämän jälkeen toimielimen jäsenistä valitaan puheenjohtajisto (Kuntaliitto 2021, Luottamushenkilöiden erottaminen epäluottamuksen perusteella, s. 4).

Hyvinvointialuelain 39 §:n 3 momentin mukaan luottamushenkilöiden ja puheenjohtajiston erottamista koskeva asia tulee vireille aluehallituksen esityksestä tai vähintään neljäososan valtuutetuista tehtyä sitä koskevan aloitteen. Aloitteen vireilletulo edellyttää 15 valtuutetun allekirjoitusta. Vireilletulon edellyttämää lukumäärää koskeva lain 39 §:n mukainen vaatimus täyttyy.

Kun 39 §:ssä tarkoitettu luottamushenkilöiden erottamista koskeva asia on tullut vireille, aluevaltuusto voi asettaa tilapäisen valiokunnan, jonka on valmisteltava asia. Valiokunnan jäsenten on oltava valtuutettuja tai varavaltuutettuja (hyvinvointialuelain 40.1 §).

Tilapäinen valiokunta on erityinen valmisteluelin luottamushenkilöiden erottamista koskevassa asiassa. Kun luottamushenkilöiden erottaminen on tullut vireille, valiokunnan asettaminen tulee saattaa aluevaltuuston päätettäväksi. Aluevaltuusto päättää viime kädessä äänestämällä siitä, johtaako valtuutettujen aloite erityisen valmisteluelimen eli tilapäisen valiokunnan asettamiseen (HE 241/2020 vp, s. 554).

Jotta tilapäisen valiokunnan työskentely valmisteluelimenä olisi riittävän tehokasta, kuntalain vastaavia säännöksiä koskevan Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan valiokunnan jäsenmäärää ei ole syytä päättää liian suureksi. Sopivan kokoinen valiokunta voi olla viisi, korkeintaan seitsemän jäsentä. Valiokunnan jäsenille on syytä valita henkilökohtaiset varajäsenet (Kuntaliitto 2021, s. 6).

Valiokunnan jäsenten valinnassa on otettava huomioon tasa-arvolain säännökset. Tasa-arvolain 4 a § edellyttää, että sekä jäsenissä että varajäsenissä on oltava sekä miehiä että naisia vähintään 40 %. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota valiokunnan kokoonpanon tasa-puolisuuteen ja pyrkiä siihen, että eri mielipidesuuntaukset saavat valiokunnassa edustuksensa (Kuntaliitto 2021, s. 6.)

Tilapäisen valiokunnan on hankittava sen valmisteltaviin kuuluvissa asioissa aluehallituksen lausunto (hyvinvointialuelain 40.3 §).

Erottaminen hyvinvointialuelain 39 §:n perusteella voi perustua poliittiseen harkintaan eikä hyvinvointialueissa tarkemmin määritellä erottamisperusteita. Perusteiden tulee kuitenkin olla asiallisia eivätkä ne voi perustua mielivaltaan.

Liitteenä:

-Keskustan valtuustoryhmän aloite 18.3.2024 allekirjoituksineen (ei verkkojulkinen)

-Keskustan valtuustoryhmän aloite 18.3.2024 ilman allekirjoituksia

Päätösesitys

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle,

1. että se päättää, asetetaanko hyvinvointialueesta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettu tilapäinen valiokunta valmistelemaan aluehallituksen puheenjohtajiston erottamista koskevaa asiaa;

2. että mikäli se päättää asettaa tilapäisen valiokunnan, niin lisäksi aluevaltuusto päättää

a. valita tilapäiseen valiokuntaan 5 (viisi) jäsentä ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen;

b. nimetä varsinaisista jäsenistä valiokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan;

c. että valiokunnan työskentelyssä noudatetaan soveltuvin osin hyvinvointialueen hallintosäännön määräyksiä ja että asiat käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja että valiokunta voi ottaa itselleen sihteerin.

Päätös

Ennen asian käsittelyn aloittamista esteellisyydestään ilmoittivat ja kokouksesta esteellisinä poistuivat klo 11.46 puheenjohtaja Sari Innanen, 1. varapuheenjohtaja Arto Alpia ja 2. varapuheenjohtaja Kristiina Teerikangas (esteellisyysperusteena osallisuus- eli asianosaisjäävi, hallintolaki 28.1 § 1 kohta).

Hallintosäännön 156 §:n mukaisesti, jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtajat ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

Aluehallitus päätti yksimielisesti Tapio Peltokankaan esityksestä, että tämän pykälän käsittelyssä puheenjohtajana toimii Tapio Pajunpää.

Aluehallitus päätti yksimielisesti esittää aluevaltuustolle,

1. että se päättää, asetetaanko hyvinvointialueesta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettu tilapäinen valiokunta valmistelemaan aluehallituksen puheenjohtajiston erottamista koskevaa asiaa;

2. että mikäli se päättää asettaa tilapäisen valiokunnan, niin lisäksi aluevaltuusto päättää

a. valita tilapäiseen valiokuntaan 7 (seitsemän) jäsentä ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen;

b. nimetä varsinaisista jäsenistä valiokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan;

c. että valiokunnan työskentelyssä noudatetaan soveltuvin osin hyvinvointialueen hallintosäännön määräyksiä ja että asiat käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja että valiokunta voi ottaa itselleen sihteerin.

Keski-Pohjanmaan aluevaltuusto 11.04.2024 § 20
1224/00.02.00/2024

Valmistelija	hallintolakimies Viivi Haanpää
	Liitteenä A § 20: -Keskustan valtuustoryhmän aloite 18.3.2024 allekirjoituksineen (ei verkkojulkinen) -Keskustan valtuustoryhmän aloite 18.3.2024 ilman allekirjoituksia
Päätösesitys	Aluehallituksen esityksen mukaisesti aluevaltuusto 1. päättää, asetetaanko hyvinvointialueesta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettu tilapäinen valiokunta valmistelemaan aluehallituksen puheenjohtajiston erottamista koskevaa asiaa; 2. Mikäli aluevaltuusto päättää asettaa tilapäisen valiokunnan, niin lisäksi aluevaltuusto päättää aluehallituksen esityksen mukaisesti a. valita tilapäiseen valiokuntaan 7 (seitsemän) jäsentä ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen; b. nimetä varsinaisista jäsenistä valiokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan; c. että valiokunnan työskentelyssä noudatetaan soveltuvin osin hyvinvointialueen hallintosäännön määräyksiä ja että asiat käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja että valiokunta voi ottaa itselleen sihteerin.
Päätös	1. Valtuutettu Tomi Kivelä esitti, että tilapäistä valiokuntaa ei perusteta. Anna Nurmi-Lehto, Manolis Huuki, Hanna-Lea Ahlskog, Pentti Haimakainen, Ulpu Keränen, Ville Leppälä ja Marlén Timonen kannattivat Kivelän esitystä. Valtuutettu Pasi Kannainen esitti, että aluevaltuusto asettaa tilapäisen valiokunnan selvittämään, nauttiiko aluehallituksen puheenjohtajisto valtuuston luottamusta, mikä on mahdollisen luottamuksen menettämisen peruste ja mitä seuraamuksia mahdollinen luottamuksen menettäminen aiheuttaa. Valtuutetut Tuija Leivo-Rintakorpi, Pekka Kauppi, Sakari Ruisaho ja Kai-Eerik Kängsälä kannattivat Kannaisen esitystä. Puheenjohtaja totesi, että asiassa on suoritettava äänestys. Äänestysmenettelyksi hyväksyttiin nimenhuutoäänestys siten, että äänestyksessä Pasi Kannaisen kannatettua esitystä kannattavat äänestävät JAA ja Tomi Kivelän kannatettua esitystä kannattavat äänestävät EI. Äänestyksessä annettiin 37 JAA ääntä ja 21 EI ääntä sekä 1 tyhjä. Äänestystuloksen mukaisesti aluevaltuusto päätti tilapäisen valiokunnan asettamisesta Kannaisen esityksen mukaisesti. Äänestysluettelo on liitteenä B. Manolis Huuki jätti kirjallisesti eriyvän mielipiteen (liite C). 2. Valtuutettu Pasi Kannainen esitti tilapäisen valiokunnan jäseniksi

ja henkilökohtaisiksi varajäseniksi seuraavia:

Pasi Kanniainen (kesk) / varajäsen Antti J. Saari (kesk)
Anja Törmä (kesk) / varajäsen Faisa Egge (vihr)
Risto Koljonen (sd) / varajäsen Tiina Isotalus (sd)
Pekka Kauppi (kok) / varajäsen Helinä Marjamaa (kok)
Timo Sillanpää (ps) / varajäsen Matti Kalliokoski (ps)
Margita Lukkarinen (rkp) / varajäsen Hans Snellman (rkp)
Virpi Ali-Haapala (kd) / varajäsen Jaana Puumala (vas)

Lisäksi Kanniainen esitti tilapäisen valiokunnan puheenjohtajaksi Pasi Kanniaista ja varapuheenjohtajaksi Risto Koljosta. Valtuutettu Kanniaisen esittämä esitys on aluevaltuustoryhmäpuheenjohtajien yhteinen esitys.

Kanniaisen esittämää esitystä kannatti Anneli Palosaari.

Valtuutettu Pentti Haimakainen esitti, että Timo Sillanpää valitaan tilapäisen valiokunnan puheenjohtajaksi. Haimakaisen esitystä kannattivat Ulpu Keränen, Manolis Huuki, Anna Nurmi-Lehto ja Ville Leppälä.

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti tilapäisen valiokunnan jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä Kanniaisen esittämän esityksen mukaisesti lukuun ottamatta tilapäisen valiokunnan puheenjohtajan valintaa.

Puheenjohtaja totesi, että on suoritettava äänestys tilapäisen valiokunnan puheenjohtajan valinnan osalta. Äänestysmenettelyksi hyväksyttiin nimenhuutoäänestys siten, että äänestyksessä Pasi Kanniaisen esittämää esitystä kannattavat äänestävät JAA ja Pentti Haimakaisen kannatettua esitystä kannattavat äänestävät EI. Äänestyksessä annettiin 44 JAA ääntä ja 13 EI ääntä sekä 1 tyhjä. Äänestystuloksen mukaisesti aluevaltuusto päätti asiasta Pasi Kanniaisen esittämän ryhmäpuheenjohtajien kanssa yhdessä sovitun esityksen mukaisesti. Äänestysluettelo on liitteenä D.

Aluevaltuusto päätti valita tilapäisen valiokunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet sekä nimetä valiokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan seuraavasti:

Pasi Kanniainen (kesk), puheenjohtaja / varajäsen Antti J. Saari (kesk)
Anja Törmä (kesk) / varajäsen Faisa Egge (vihr)
Risto Koljonen (sd), varapuheenjohtaja / varajäsen Tiina Isotalus (sd)
Pekka Kauppi (kok) / varajäsen Helinä Marjamaa (kok)
Timo Sillanpää (ps) / varajäsen Matti Kalliokoski (ps)
Margita Lukkarinen (rkp) / varajäsen Hans Snellman (rkp)
Virpi Ali-Haapala (kd) / varajäsen Jaana Puumala (vas)

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti aluehallituksen esityksen mukaisesti, että valiokunnan työskentelyssä noudatetaan soveltuvin osin hyvinvointialueen hallintosäännön määräyksiä ja että asiat

käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja että valiokunta voi ottaa itselleen sihteerin.

Merk. tilapäisen valiokunnan puheenjohtajan valintaa koskevan äänestyksen aikana todettiin klo 16.55 valtuutettu Marlén Timosen poistuneen kokouksesta ennen kyseistä äänestystä.

Vt. hyvinvointialuejohtaja Katja Virta ja varavaltuutettu Ulpu Keränen poistuivat kokouksesta klo 17.00 tilapäisen valiokunnan puheenjohtajan valintaa koskevan äänestyksen suorittamisen jälkeen ääntenlaskennan aikana.